

УДК 002.6:681.3.06

С.М. ГУСАРОВ, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,
ректор Академії управління МВС

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Анотація. Щодо інформаційного забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності, структуризації джерел його нормативно-правового підґрунтя, питань захисту інформації від несанкціонованого використання.

Сучасне суспільство характеризується стрімким зростанням потоків і обсягів інформації, ускладненням механізмів управління в усіх сферах соціального життя. Інтегральні процеси в міжнародному співробітництві, глобалізація світу з її тенденцією до універсальності, проблеми міжнародної та національної безпеки, захист прав і свобод людини, боротьба зі злочинністю й охорона громадського порядку потребують належного інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення є однією з найважливіших функцій управління, власне сам процес управління неможливий без інформації [1, с. 255]. “Без інформації немає процесу управління, без неї неможливо сформулювати цілі управління, оцінити ситуацію, визначити проблеми, спрогнозувати розвиток подій, підготувати управлінські рішення, проконтролювати їх виконання. Сфера охорони правопорядку є надзвичайно динамічною, комплексною, вона потребує постійного вдосконалення, взаємодії правоохоронних структур, що можливо тільки при належному інформаційному забезпеченні” [2, с. 283].

Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ являє собою сукупність органічно поєднаних між собою елементів діяльності щодо визначення змісту, обсягів, якості інформації, необхідної для здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ, а також заходів щодо збирання, накопичення, систематизації та оброблення такої інформації шляхом застосування різних методик і технологічних засобів.

Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ має складну систему, яка включає в себе різноманітні види суспільних відносин, пов’язаних із:

- проведенням безпосередніх заходів з реалізації повноважень ОВС у сфері охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю;
- розкриттям і розслідуванням злочинів;
- захистом об’єктів незалежно від форм власності;
- забезпеченням безпеки дорожнього руху і пожежної безпеки;
- здійсненням дозвільного режиму, контролем за перебуванням на території України іноземців і осіб без громадянства;
- виправленням і перевихованням засуджених;
- реалізацією запобіжних заходів і профілактикою правопорушень;
- паспортизацією населення і документуванням окремих правових актів, пов’язаних із реалізацією громадянами їхніх прав і свобод (реєстрація місця мешкання, автотранспорту, зброї тощо).

Зазначені та інші види суспільних відносин, що виникають у процесі адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ, мають спільну мету, водночас вони характеризуються специфічними рисами й регулюються різними нормами права.

Адміністративно-юрисдикційну діяльність органів внутрішніх справ забезпечують різні види діяльності: адміністративна, оперативно-розшукова, наглядова, дозвільна, охоронна. Усі вони потребують відповідного інформаційного забезпечення.

Здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності неможливе без своєчасного, повного і достовірного інформаційного забезпечення. У процесі управління керівники і фахівці органів внутрішніх справ постійно мають справу з інформацією як необхідним засобом підготування управлінських рішень та організації їх виконання. Без інформації неможливо сформулювати цілі діяльності, проаналізувати ситуацію, визначити проблеми, підготувати й документально оформити необхідні рішення, організувати їх виконання та здійснювати контроль. Адміністративно-юрисдикційна діяльність є надзвичайно розгалуженою, динамічною, комплексною, багатофункціональною діяльністю різних структурних підрозділів органів внутрішніх справ, її здійснюють одночасно за кількома напрямками із залученням значних сил і засобів, що потребує постійного вдосконалення і належного забезпечення інформацією.

Попри те, що поняття “інформація” є одним з найпоширеніших у правознавстві, вчені не змогли однозначно визначити його зміст і зробити функціональну характеристику. Поняття “інформація” (лат. information – роз’яснення, викладення) означає відомості або їх сукупність про предмети, явища та процеси навколишнього світу [3, с. 363].

У суспільних відносинах, зокрема у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ, поняття “інформація” ототожнюють з поняттям “відомості”, “дані”, “повідомлення”, “знання”, “база даних”, “аналіз”, “оцінка”, “довідка”, “оперативна обстановка”, “криміногенність” тощо, його тлумачать відповідно до потреб конкретної соціальної галузі, зосереджуючи увагу на важливих для процесу управління аспектах змісту.

Для збирання, накопичення і зберігання інформації створюють інформаційні системи. *“Інформаційна система – це система, призначена для збирання, передачі, обробки, зберігання та надання інформації, необхідної для процесу управління, за допомогою якої здійснюється комунікація між суб’єктом і об’єктом управління”* [4, с. 57].

Адміністративно-юрисдикційна діяльність системи органів внутрішніх справ створює безперервний потік інформації між елементами системи, між системою загалом і навколишнім середовищем, а це передбачає отримання інформації, її оброблення і передання назовні, обмін інформацією по вертикалі “згори - вниз”, “знизу - догори” і по горизонталі є невід’ємним складником процесу інформаційного забезпечення.

У Законі України “Про інформацію” зазначено: *“Під інформацією цей Закон розуміє документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі”* [5, с. 650].

Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ, що стосується різних сфер суспільного життя, потребує відповідного спеціального (галузевого) інформаційного забезпечення та цільового використання інформації.

Закон України “Про інформацію” залежно від галузевого призначення виділяє такі види інформації, як політична, економічна, духовна, науково-технічна, соціальна, екологічна, міжнародна [5, с. 653].

В. Плішкін інформаційне забезпечення трактує як комплекс організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують у процесі управління і функціонування системи інформаційні зв’язки між її елементами (суб’єктами й об’єктами) шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань [6, с. 531].

Складниками інформаційного забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ є: персонал, відомості, інформація, організаційні і технічні засоби, методи, процедури та способи обробки інформації, зв'язки інформації, носії інформації.

Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності ОВС може охоплювати як весь процес функціонування ОВС, так і окремі його елементи: планування, організація виконання, контроль діяльності підрозділів, підготовка нових управлінських рішень, оцінка ефективності діяльності.

Зміст і обсяг інформаційного забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ стосується процесу функціонування ОВС загалом і його окремих циклів, функції та завдань, певних структурних підрозділів чи конкретних виконавців-учасників службової діяльності.

Суб'єкти адміністративно-юрисдикційної діяльності використовують різні види інформаційного забезпечення комплексно чи окремо. Основною ознакою якості службової інформації є її вірогідність і точність, кількість і якість, цінність, повнота, корисність і своєчасність, придатність на її підставі ефективно здійснювати управлінський процес.

Закон України “Про інформацію” поділяє інформацію на статистичну, масову, про діяльність державних органів влади й органів місцевого та регіонального самоврядування, правову, про особу, довідково-енциклопедичного характеру, соціологічну [5, с. 27].

В. Погорілко визначає правову інформацію як сукупність задокументованих і прилюдно оголошених відомостей про право, його систему, галузі, інститути, норми, джерела, права, свободи, обов'язки, про реалізацію права, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними, їх профілактику тощо [7]. Відповідно до Закону України “Про інформацію” джерелами правової інформації є Конституція України, закони і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори й угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

Обсяг, зміст, спрямованість, терміни, адресність інформації в різних сферах її використання різняться, проте є загальні правила організації інформації, якими користуються в інформаційному забезпеченні певних процесів, а саме:

- яка вихідна інформація потрібна для прийняття рішення;
- в яких інформаційних документах оформляється рішення;
- якими засобами доводиться вихідна директивна інформація до об'єкта управління, виконавців;
- яка інформація про хід та підсумки виконання рішення має подаватись органу управління з різних ділянок керівного об'єкта;
- хто зобов'язаний подавати цю інформацію, в які строки й за яких умов;
- як оформлюється інформація, у який спосіб передається, якими каналами;
- кому призначена інформація, в якому обсязі й асортименті вона поширюється для різних ланок суб'єкта управління, керівників різних рівнів;
- шляхи та засоби забезпечення своєчасного здобування і надійності інформації, контролю за її проходженням, перевірення вірогідності;
- місце, методи і технічні засоби, особи, призначені працювати з інформацією, яка надходить від об'єкта управління, способи її зберігання, перероблення та використання;
- хто використовує інформацію;
- особи, які на підставі здобутої інформації приймають нові рішення або коригують попередні;

- форми директивної або регуляційної інформації, періодичність її передання, здобувачі та виконавці, строки доведення до виконавців [8, с. 126-127].

Інформація в адміністративно-юрисдикційній діяльності ОВС може бути оформлена як наказ, інструкція, рішення колегії, положення, директива, правило, вказівка чи в іншому документальному вигляді та передана в різний спосіб.

Робота з інформацією має будуватися на таких принципах: гарантованість права на інформацію, відкритість; доступність інформації та свобода її обміну; об'єктивність, вірогідність інформації; повнота і точність інформації; законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації [5, с. 650].

Одна й та сама інформація може мати різне значення залежно від того, який суб'єкт адміністративно-юрисдикційної діяльності її отримує, зокрема, яким обсягом і характером знань з певного питання (проблеми) володіє її користувач, у яких відносинах він перебуває із суб'єктом управління та які функціональні обов'язки виконує [9, с. 231].

Засоби та канали отримання інформації (листи й повідомлення громадян, громадських і державних організацій, повідомлення преси та радіо), поширені нині, уже не спроможні задовольнити запити адміністративно-юрисдикційної діяльності ОВС. Так, для ефективного управління діяльністю міліції як суб'єкта управління у сфері боротьби зі злочинністю необхідно організувати активний пошук та виявлення інформації про скоєні злочини, та ті злочини, що готуються, а також про правопорушників, які переховуються від правосуддя [10, с. 397].

Використання інформації пришвидшує роботу суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ, допомагає їм зорієнтуватися в особливостях оперативної обстановки, вивчити тенденції і закономірності стану злочинності, її причини й умови, розробляти відповідні заходи протидії злочинам і порушенням громадського порядку. Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ дозволяє організувати взаємодію між різними підрозділами, встановити взаємозв'язок між окремими явищами і подіями, комплексно визначити цілі боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку в державі, регіоні, населеному пункті.

Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності ОВС являє собою органічну єдність роботи щодо визначення змісту, обсягів, потоків, якості інформації, необхідної для управління, і заходів щодо раціональної організації процесів збирання, систематизації, накопичення та оброблення такої інформації шляхом використання різноманітних методів, методик і технічних засобів.

Інформація, яку використовують у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності ОВС, значна за обсягом, різнорідна й різноманітна. Така інформація може бути зосереджена в спеціальних автоматизованих банках даних.

Автоматизований банк даних, сформований у системі Міністерства внутрішніх справ, обслуговує всю правоохоронну систему держави, функціонуючи на двох рівнях: державному й обласному (його організація завершується на рівні місцевих органів). Основними банками даних є: автоматизований банк даних (далі – АБД) “Область”, автоматизована інформаційна система (далі – АІС) адміністративної практики “Апра” та АІС “Автомобіль”.

АБД “Область” містить інформацію:

- про осіб, схильних до вчинення злочинів або які становлять інший оперативний інтерес для правоохоронних органів (біографічні дані, прикмети, спосіб вчинення злочину, злочинні зв'язки, негативні схильності);
- дані статистико-аналітичного характеру;
- дані про нерозкриті злочини (спосіб вчинення, час, місце, предмет злочинного посягання);

- облік кримінальних справ і прийнятих за ними процесуальних рішень;
- дані про предмети з індивідуальними особливостями або номерами (автотранспорт, зброя, радіо- й телеприймачі, годинники, твори мистецтва тощо), які були викрадені, вилучені, виявлені, оголошені в розшук;
- дані про мисливську, спортивну і бойову зброю, яка знаходиться в користуванні громадян та організацій і на яку видані дозволи органами внутрішніх справ;
- інформація дактилотек, фото-, відеотек та ін. оперативно-розшукових картотек.

В автоматизованій інформаційній системі “Апра” сконцентровано інформацію про осіб, що вчинили адміністративні правопорушення. АІС “Автомобіль” зосереджує відомості про зареєстровані автомобільний та інші види транспорту, їх місце реєстрації, знаходження та про їх власників.

Окрім того, створено АБД державного рівня “Центр”, де зібрана інформація про особливо небезпечних злочинців, рецидивістів, “гастролерів”, шахраїв, членів організованих злочинних угруповань, злочинців, оголошених у національній та міжнародній розшуки, тяжкі нерозкриті злочини та викрадені, вилучені номерні речі, інші речові докази, які мають індивідуальні прикмети [2, с. 285-286].

Автоматизовані інформаційні системи мають відповідати певним вимогам, зокрема забезпечувати:

- певну самостійність даних;
- можливість багаторазового використання даних, зберігання їх у суб’єкта, який їх передає чи отримує;
- придатність до обробки, інтеграції та скорочення обсягу за рахунок вилучення інформації, що повторюється чи є паралельною;
- придатність до математичного аналізу й обчислення;
- системність, комунікативність [11, с. 283-284].

Здійснюючи адміністративно-юрисдикційну діяльність, органи внутрішніх справ з наявних інформаційних автоматизованих систем можуть одержати таку інформацію:

- про наявність відомостей про особу, яку перевіряють, підозрюють, обвинувачують чи розшукують (про перебування на обліку раніше судимих, оголошених у розшук, підозрюваних у скоєнні інших злочинів тощо);
- чи є особа особливо небезпечним рецидивістом, чи входить до особливо небезпечних злочинних груп;
- про біографічні відомості, прізвиська, специфічні прикмети зовнішності, способи вчинення злочинів, злочинні зв’язки, якщо особа раніше судима, місця відбування покарання;
- про можливу причетність того, кого перевіряють, до вчинення ще не розкритих злочинів (за специфічними прикметами, характерним способом учинення злочинів, злочинним зв’язком і т. ін.);
- про вчинення особою, яку перевіряють, адміністративних правопорушень;
- про наявність у особи, яку перевіряють, мисливської зброї, автотранспортних засобів;
- про нерозкриті злочини (способи вчинення, предмет злочинного посягання, час, місце);
- який правоохоронний орган розшукує викрадені та вилучені номерні речі, зброю, автотранспортні засоби;
- про належність автотранспортних засобів, інших предметів і речей, які підлягають державній реєстрації [12, с. 257].

Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності здійснюється поетапно: збирання первинної інформації, її накопичення, розподіл між

структурними підрозділами суб’єкта управління та їхніми працівниками, всебічне її оброблення, підбиття підсумків, формування управлінських рішень, доведення їх до виконавців, контроль за виконанням.

До структурних підрозділів адміністративно-юрисдикційної діяльності інформація надходить залежно від:

- функціонального призначення і характеру діяльності структурних підрозділів (штабні, кадрові, оперативно-розшукові, матеріально-фінансові, дорожньо-патрульні та ін.);
- змісту і призначення повідомлення (звіт, орієнтування, донесення, скарга, план дій і т. ін.);
- форми зв’язку структурного підрозділу і зовнішнього середовища (підпорядкування, партнерства, взаємодія, самостійна діяльність чи за погодженням);
- функціональної здатності структурного підрозділу виконувати певні повноваження адміністративно-юрисдикційного характеру (професійна підготовка персоналу, доступ до інформації, матеріальне й фінансове забезпечення, морально-психологічний стан персоналу).

Відповідно до характеру інформації та її спрямованості визначають режим доступу до інформації, тобто порядок одержання, використання, поширення, зберігання інформації [5, с. 550]. За доступністю інформація може бути відкритою або з обмеженим доступом. Інформацію з обмеженим доступом залежно від свого правового режиму поділяють на конфіденційну і таємну. *“Конфіденційна інформація – це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні чи розпорядженні окремих фізичних або юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Таємна інформація містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі”* [5].

Значна частина інформації, яку використовують у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ, є інформацією з обмеженим доступом, конфіденційною або таємною. Стаття 1 Закону України “Про державну таємницю” визначає, що *“державна таємниця – вид таємної інформації, що охоплює відомості в сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди життєво важливим інтересам України і які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею та підлягають охороні з боку держави”* [13, с. 93].

До інформації, яка накопичена в галузевих (відомчих) і локальних (обласних, міських, районних) інформаційних мережах, об’єднаних в єдину інформаційну систему МВС України, мають доступ оперативні, слідчі, інші особи начальницького складу органів внутрішніх справ України, Служби безпеки України, прокуратури, судової системи, податкової міліції та ін. Межі доступу до службової інформації встановлює керівний суб’єкт адміністративно-юрисдикційної діяльності залежно від функціональних обов’язків працівника органів внутрішніх справ та його можливостей користуватися такою інформацією.

Органи внутрішніх справ користуються різними інформаційно-довідковими обліками, які за доступністю можна поділити на відкриті та закриті. Відкриті призначені для зовнішнього загального користування (обласні адресно-довідкові бюро, картотеки автотранспорту тощо), а закриті, обмеженого користування (оперативно-довідкова картотека джерел оперативної інформації та інші), призначені для обмеженого кола працівників, допущених до оперативно-розшукової діяльності.

Органи внутрішніх справ, здійснюючи адміністративно-юрисдикційну діяльність, використовують інформацію не тільки для заходів охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю, а й для зміцнення зв’язків з громадськістю [14, с. 5]. Для ефективної

адміністративно-юрисдикційної діяльності органи внутрішніх справ потребують підтримки населення, обміну інформацією, прозорості взаємодії правоохоронців і суспільства, узгодження дій.

Органи внутрішніх справ використовують інформацію для:

- вивчення громадської думки і формування її в бажаному напрямі;
- підвищення рівня довіри і прихильності окремих груп населення;
- забезпечення громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів;
- управління іміджем (збереження і покращання репутації);
- створення позитивної громадської думки, ситуації успіху в суспільстві;
- встановлення соціального партнерства з громадськістю і власним персоналом шляхом інформаційного насичення і двосторонньої комунікації;
- поліпшення наявних каналів комунікації і встановлення нових шляхів для двосторонніх інформаційних потоків;
- усунення і профілактики непорозумінь із громадськістю [14, с. 49-51].

Органи внутрішніх справ мають бути зацікавлені у взаємодії із засобами масової інформації, в обміні інформацією, у використанні можливостей засобів масової інформації для правового виховання населення, формування в людей поваги до закону, довіри до правоохоронних органів і дотримання встановлених правил суспільної поведінки.

Органи охорони громадського порядку як інститут формального соціального контролю працюють на забезпечення соціального порядку, стабільності, безпеки і мають періодично інформувати суспільство про свою діяльність [15, с. 184].

Взаємодія органів внутрішніх справ із засобами масової інформації має сприяти профілактиці правопорушень, зміцненню законності та реалізації інших функцій органів охорони правопорядку.

Мотивами такої співпраці має бути:

- одержання інформації про населення і суспільство в цілому;
- поінформованість стосовно деталей діяльності державних і політичних інститутів;
- забезпечення інформаційного впливу на ситуацію на території обслуговування;
- отримання інформації про самі засоби масової інформації, коли останні беруть участь у заходах, що становлять предмет професійного інтересу в сфері охорони громадського порядку [1, с. 255-256].

В. Тюнін зазначає, що така співпраця має як безпосередній, так і опосередкований характер. До змісту взаємодії він відносить: постановку цілей, визначення напрямів діяльності суб'єктів, вибір форм, визначення способу здійснення обраної форми, визначення меж і тривалості взаємодії [16, с. 11-13].

Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ необхідне і для міжнародного співробітництва. Забезпечення інформацією стосовно міжнародного співробітництва має бути спрямоване на:

- формування спеціалізованого банку даних;
- сприяння міждержавному розшуку злочинних угруповань, які вчинили найнебезпечніші злочини і переховуються від кримінальної відповідальності;
- погодження дій під час проведення комплексних операцій, що стосуються інтересів кількох держав;
- відпрацювання рекомендацій щодо боротьби з транснаціональною злочинністю;
- обмін інформацією щодо боротьби з контрабандою, торгівлею зброєю, торгівлею людьми, наркотиками;
- створення єдиної правової бази для боротьби з міжнародною злочинністю [17].

В інформаційному забезпеченні адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ особливу увагу слід приділити захисту інформації від несанкціонованого використання та від протиправного знищення. Захист інформації є важливим елементом інформаційної безпеки суспільства. У Концепції національної безпеки всі види безпеки, в т. ч. й інформаційної, пов'язані зі станом захисту життєво важливих інтересів і об'єктів суспільства та держави, зокрема:

- громадянин – його права і свободи;
- суспільство – його духовні та матеріальні цінності;
- держава – її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність кордонів [18, с. 5].

Інформаційна безпека є невід'ємною частиною політичного, економічного, оборонного та інших складників національної безпеки. Концепція Національної програми інформатизації об'єктами інформаційної безпеки визнає: *“інформаційні ресурси, канали інформаційного обміну і телекомунікацій, механізм забезпечення функціонування телекомунікаційних систем і мереж та інші елементи інформаційної інфраструктури країни”* [19, с. 182].

Отже, для адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ важливе значення мають вірогідність і точність інформації, ефективність її використання для прийняття управлінських рішень та їх виконання. *“Ефективному управлінню може служити тільки систематизована, комплексна інформація, тобто інформація, яка містить у собі різні відомості, історично і логічно пов'язані, які надходять у суворо встановленому порядку і послідовності”* [8, с. 131].

Під інформаційним забезпеченням адміністративно-юрисдикційної діяльності органів внутрішніх справ слід розуміти цілеспрямований інформаційний вплив, який здійснюють органи внутрішніх справ за певними правилами й за умов налагодження зворотних зв'язків із навколишнім соціальним середовищем з метою досягнення мети управління – забезпечити належний громадський порядок у суспільстві та захистити права і свободи людини й громадянина.

Загострення криміногенної ситуації, багатофункціональність діяльності органів внутрішніх справ, зростання вимог до забезпечення законності, необхідність посилення взаємодії з іншими правоохоронними органами зумовлюють потребу докорінного вдосконалення інформаційного забезпечення адміністративної діяльності ОВС, створення принципово нової інформаційної системи, яка могла б об'єднати всі оперативно-пошукові бази даних в єдину інформаційну мережу правоохоронної системи України.

Зрештою, надзвичайно важливе значення має вміння оперативно-начальницького складу та керівників органів внутрішніх справ ефективно використовувати оперативно-службову інформацію для виконання поставлених завдань.

Використана література

1. Подоляка А.М. Правове регулювання охорони громадського порядку в Україні: монографія / А.М. Подоляка. – Х., 2009. – 350 с.
2. Бандурка О.М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України: монографія / О.М. Бандурка. – Х., 2004. – 714 с.
3. Словник іншомовних слів; за ред. О.С. Мельничука. – К., 1985.
4. Жигалов В.Т. Основи менеджменту управлінської діяльності / В.Т. Жигалов, Л.М. Шимановська. – К., 1994. – 256 с.
5. Про інформацію: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48.
6. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / В.М. Плішкін. – К., 1999. – 304 с.

7. Погорілко В.Ф. Основи загальної концепції розвитку законодавства України // Правова держава. – 1999. – № 10. – С. 24.
8. Афанасьев В.Г. Социальная информация и управление обществом / В.Г. Афанасьев. – М., 1975. – 176 с.
9. Билков К. Управление и право в период информатизации / К. Билков. – К., 2004. – 288 с.
10. Державне управління. Теорія і практика ; за ред. В.В. Авер'янова. – К., 1998. – 324 с.
11. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти: монографія / І.В. Арістова. – Х., 2000. – 196 с.
12. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ: підручник / О.М. Бандурка. – Х., 1998. – 274 с.
13. Про державну таємницю: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16.
14. Казанчук І.Д. Паблік рілейшенз в діяльності органів внутрішніх справ: монографія / І.Д. Казанчук. – Х., 2003. – 196 с.
15. Комлев Ю.Ю. Средства массовой информации в коммуникативной деятельности органов внутренних дел: проблемы теории и практики. – М., 2001. – 256 с.
16. Тюнин В.И. Социологические и организационно-правовые вопросы взаимодействия органов внутренних дел и учреждений массовой информации в профилактике наркомании: автореф. дис. канд. юрид. наук. – М., 1992. – 24 с.
17. Гуславський В.С. Співробітництво у правоохоронній сфері України та СНД: монографія / В.С. Гуславський. – Х., 2005. – 196 с.
18. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верховної Ради України від 16 січня 1997 р. № 3/97 // Голос України. – 1997. – 4/ІІ. – С. 5.
19. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28.

~~~~~ * * * ~~~~~